

Rolnummers 783, 787 en 812
Arrest nr. 72/95 van 9 november 1995

ARREST

In zake : de beroepen tot vernietiging van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 1 juni 1994 houdende wijziging van het decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen, ingediend door de Franse Gemeenschapsregering en het College en de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters L.P. Suetens, H. Boel, L. François, P. Martens, J. Delruelle, G. De Baets, E. Cerexhe, H. Coremans, A. Arts en R. Henneuse, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de beroepen*

Bij verzoekschriften die aan het Hof zijn toegezonden bij op 8 en 21 november 1994 en 20 januari 1995 ter post aangetekende brieven en ter griffie zijn ingekomen op 9 en 22 november 1994 en 23 januari 1995 zijn beroepen tot vernietiging van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 1 juni 1994 houdende wijziging van het decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 3 augustus 1994, ingesteld respectievelijk door de Franse Gemeenschapsregering, Kunstlaan 19 AD, 1040 Brussel, het College van de Franse Gemeenschapscommissie, Hertogsstraat 7-9, 1000 Brussel, en de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie, Hertogsstraat 67, 1000 Brussel.

Die zaken zijn ingeschreven onder de rolnummers 783, 787 en 812 van het Hof.

II. De rechtspleging

a) In de zaken met rolnummers 783 en 787

Bij beschikkingen van 9 en 22 november 1994 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetels aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikking van 24 november 1994 heeft het Hof in voltallige zitting de zaken samengevoegd.

Van de beroepen is kennisgegeven overeenkomstig artikel 76 van de organieke wet bij op 2 december 1994 ter post aangetekende brieven; bij dezelfde brieven is kennisgegeven van de beschikking tot samenvoeging.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 9 december 1994.

De Vlaamse Regering, Martelaarsplein 19, 1000 Brussel, heeft bij op 19 januari 1995 ter post aangetekende brief een memorie ingediend.

Bij beschikking van 24 januari 1995 heeft het Hof de zetel aangevuld met rechter R. Henneuse, gelet op de inruststelling van een Franstalige rechter van de zetel.

b) In de zaak met rolnummer 812

Bij beschikking van 23 januari 1995 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Van het beroep is kennisgegeven overeenkomstig artikel 76 van de organieke wet bij op 7 februari 1995 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 9 februari 1995.

De Vlaamse Regering, Martelaarsplein 19, 1000 Brussel, heeft bij op 24 maart 1995 ter post aangetekende brief een memorie ingediend.

c) In de drie zaken

Bij beschikking van 23 februari 1995 heeft het Hof in voltallige zitting de zaak met rolnummer 812 met de reeds samengevoegde zaken met rolnummers 783 en 787 samengevoegd.

Van de memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 26 april 1995 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikkingen van 27 april 1995 en 25 oktober 1995 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 8 november 1995 en 8 mei 1996.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie, bij op 24 mei 1995 ter post aangetekende brief;
- de Franse Gemeenschapsregering, bij op 26 mei 1995 ter post aangetekende brief;
- het College van de Franse Gemeenschapscommissie, bij op 26 mei 1995 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 14 juni 1995 heeft voorzitter M. Melchior de zaken aan het Hof in voltallige zitting voorgelegd.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 4 juli 1995.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 14 juni 1995 ter post aangetekende brieven; bij dezelfde brieven is kennisgegeven van de beschikking tot samenvoeging van 23 februari 1995.

Op de openbare terechtzitting van 4 juli 1995 :

- zijn verschenen :

. Mr. M. Uyttendaele en Mr. J. Sohier, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschapsregering en voor het College van de Franse Gemeenschapscommissie;

. Mr. P. Legros en Mr. Ph. Coenraets, advocaten bij de balie te Brussel, voor de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie;

. Mr. P. Van Orshoven, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Vlaamse Regering,

- hebben de rechters-verslaggevers R. Henneuse en L.P. Suetens verslag uitgebracht;

- zijn de voornoemde advocaten gehoord;

- zijn de zaken in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *In rechte*

- A -

Verzoekschriften in de zaken met rolnummer 783 en 787

A.1. Het doel van het voorstel van decreet dat ten grondslag ligt aan de bestreden norm is de strijd aan te binden « tegen de groeiende internationalisering van de werkaanbiedingen die in de Vlaamse pers verschijnen », door de precontractuele fase van de betrekkingen tussen werkgevers en werknemers aan het septemberdecreet te onderwerpen; die fase zou, volgens de auteurs van het voorstel, onder het begrip « sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel » vallen, zoals vastgesteld in artikel 129 van de Grondwet.

A.2. Het eerste middel is afgeleid uit de schending van de regels die door de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden materiële bevoegdheid van de Staat, de gemeenschappen en de gewesten, inzonderheid artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet.

A.2.1. Het eerste onderdeel van het middel is afgeleid uit de overweging dat de betwiste bepaling, door een regeling te willen treffen voor een fase van de sociale betrekkingen waarin de werkgevers zich niet tot hun personeel richten, maar alleen tot kandidaat-werknemers, de materiële bevoegdheid van de Gemeenschap te buiten gaat door er slechts één van de betrokken partijen te lokaliseren; artikel 129 van de Grondwet moet restrictief worden geïnterpreteerd omdat het afwijkt van de algemene regel van de taalvrijheid.

A.2.2. Het tweede onderdeel van het middel is afgeleid uit de overweging dat de betwiste bepaling derden raakt ten opzichte van de werkgevers en kandidaat-werknemers, namelijk de persorganen die de werkaanbiedingen publiceren, die met name strafbaar zijn met strafsancities in geval van niet-inachtneming van het in het geding zijnde decreet.

A.3. Het tweede middel is afgeleid uit de schending uit de regels die door de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de gemeenschappen en de gewesten, inzonderheid artikel 129, § 2, van de Grondwet.

De bestreden bepaling raakt de buiten het Vlaamse Gewest gevestigde persorganen die de werkaanbiedin-

gen publiceren waarop het decreet toepasselijk is; zij is aldus toepasselijk op in Brussel, of zelfs in het Franse taalgebied gevestigde dagbladen, zodat het toepassingsgebied van het decreet niet uitsluitend is vastgesteld binnen de bevoegdheidsfeer van de Vlaamse Gemeenschap en dan ook artikel 129, § 2, van de Grondwet schendt.

A.4. Het derde middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang met de artikelen 25 en 30 ervan, de artikelen 10 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, en de artikelen 19, 2°, en 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, goedgekeurd bij de wet van 15 mei 1981.

A.4.1. Volgens het eerste onderdeel van het middel hebben de bestreden bepalingen tot gevolg dat een verschil in behandeling tot stand komt tussen de dagbladen, tijdschriften en periodieken, naargelang zij al dan niet personeelsadvertenties publiceren die uitgaan van werkgevers van het Vlaamse Gewest; aldus wordt op onevenredige wijze afbreuk gedaan aan het beginsel van de persvrijheid vastgesteld bij artikel 25 van de Grondwet en bij de voormelde internationale bepalingen.

A.4.2. Volgens het tweede onderdeel van het middel hebben de bestreden bepalingen tot gevolg dat een verschil in behandeling tot stand komt tussen de dagbladen, tijdschriften en periodieken, naargelang zij al dan niet personeelsadvertenties publiceren die uitgaan van werkgevers van het Vlaamse Gewest; aldus wordt op onevenredige wijze afbreuk gedaan aan het bij artikel 30 van de Grondwet vastgestelde beginsel van de taalvrijheid, zonder dat van één van de twee gevallen sprake is waarin de Grondwet het optreden van de wetgever toestaat.

Verzoekschrift in de zaak met rolnummer 812

A.5. Aan de basis van het voorstel van decreet ligt de vaststelling van de internationalisering van de ondernemingen, waarin steeds meer vreemde talen worden gebruikt, met name voor de publikatie van werkaanbiedingen.

A.6. Het eerste middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang met artikel 25 ervan.

Het feit dat de krantenuitgevers er al dan niet toe gehouden zijn de werkaanbiedingen in het Nederlands te publiceren naargelang zij al dan niet uitgaan van vennootschappen die gelegen zijn in het Vlaamse Gewest, doet afbreuk aan de bij de Grondwet vastgestelde persvrijheid; het aldus ingestelde verschil in behandeling kan, hoewel steunend op een objectief criterium, niet in redelijkheid worden verantwoord.

A.7. Het tweede middel is afgeleid uit de schending van de bevoegdheidsverdelende grondwettelijke regels, en met name artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet.

Eenzijds, in zoverre de kandidaat-werknemer niet gekwalificeerd kan worden als werknemer in de zin van de voormelde grondwetsbepaling, valt het decreet buiten het gebied van de sociale betrekkingen, waartoe zij de bevoegdheid van de gemeenschappen inzake het gebruik van de talen beperkt.

Anderzijds, valt het decreet eveneens buiten het gebied van de sociale betrekkingen in zoverre derden ten opzichte van de verhouding werkgever-werknemer - de persorganen - door het decreet worden geraakt, aangezien zij onder meer strafbaar zijn met strafsancities in geval van niet-inachtneming van het decreet.

A.8. Het derde middel is afgeleid uit de schending van artikel 129, § 2, van de Grondwet.

Het decreet is van toepassing op alle persorganen, ongeacht de vestigingsplaats en de taal van uitgave ervan, zodra zij werkaanbiedingen publiceren die uitgaan van vennootschappen die hun zetel hebben in het Vlaamse Gewest. Door de keuze van dat criterium maakt het decreet het niet mogelijk de toestand die het wil regelen uitsluitend op het grondgebied van het Vlaamse Gewest te lokaliseren; de uitgevers die gevestigd zijn buiten dat grondgebied worden eveneens door het decreet beoogd, zodat het door bevoegdheidsoverschrijding is aangetast.

Memories van de Vlaamse Regering

A.9. Wat de oorsprong van het decreet betreft, is gebleken uit de rechtspraak en uit een advies van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht dat het decreet van 19 juli 1973 eveneens toepasselijk was op de precontractuele betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers; om die interpretatie uitdrukkelijk in het decreet te doen voorkomen werden de bestreden bepalingen aangenomen.

Wat de ontvankelijkheid van de beroepen betreft

A.10.1. Wat de ontvankelijkheid van het beroep in de zaak met rolnummer 783 betreft, impliceert het feit dat dat beroep door de Franse Gemeenschap en niet door de Regering ervan werd ingesteld dat het niet ontvankelijk is als beroep ingesteld krachtens artikel 2, 1°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof.

Ten aanzien van de vereiste van het belang bij het beroep voorgeschreven bij het 2° van de voormelde bepaling, wordt de Franse Gemeenschap door de bestreden bepaling niet rechtstreeks en ongunstig geraakt : zij heeft geen exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied, waarin, behoudens sommige uitzonderingen, het decreet van 1973 toepasselijk is, en dit kan dan ook niet op haar worden toegepast. Wat het belang bij de inachtneming van de bevoegdheidsverdeling betreft, dat inherent is aan elke institutionele partij, werd de verdediging ervan toevertrouwd aan welomschreven organen van de genoemde partijen.

A.10.2. Het beroep dat werd ingesteld door het College van de Franse Gemeenschapscommissie in de zaak met rolnummer 787 is eveneens niet ontvankelijk. Immers, de Commissie kan niet worden beschouwd als een gemeenschap of een gewest, en het College ervan evenmin als een Regering in de zin van artikel 2, 1°, van de bijzondere wet. De gevallen waarin een dergelijke gelijkstelling werd gewild, werden door de wetgever uitdrukkelijk vastgesteld, zoals bijvoorbeeld in artikel 62, tweede lid, 4° : bij ontstentenis van een dergelijke gelijkstelling door artikel 2, 1°, is het beroep niet ontvankelijk in zoverre het op die bepaling zou steunen.

Overigens kan, gezien het 2° van artikel 2, het College niet worden beschouwd als een natuurlijke persoon of een rechtspersoon, aangezien de Commissie hoe dan ook niet het vereiste belang bezit om de bestreden bepalingen te betwisten, om de in A.10.1, tweede alinea, vermelde redenen.

A.10.3. Het beroep tot vernietiging dat in de zaak met rolnummer 812 is ingesteld door de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie, in werkelijkheid door haar taalgroep, is niet ontvankelijk als beroep ingesteld krachtens artikel 2, 3°, van de wet op het Arbitragehof, in zoverre de Vergadering niet gelijkgesteld kan worden met een « wetgevende vergadering » in de zin van de voormelde bepaling.

De gevallen waarin een dergelijke gelijkschakeling werd gewild tussen de gemeenschapscommissies en de andere federale of gefedereerde entiteiten werden uitdrukkelijk vastgesteld door de wetgever : bij gebreke van een dergelijke gelijkschakeling door artikel 2, 3°, is het beroep onontvankelijk in zoverre het op die bepaling zou steunen.

Overigens kan, gezien het 2° van artikel 2, de taalgroep van de Franse Gemeenschapscommissie niet worden beschouwd als een natuurlijke persoon of een rechtspersoon, aangezien de Commissie hoe dan ook niet het vereiste belang bezit om de bestreden bepalingen te betwisten, om de in A.10.1, tweede alinea, vermelde redenen.

A.10.4. Voor het geval dat de voormelde excepties van onontvankelijkheid niet in aanmerking zouden worden genomen, zijn de drie beroepen niettemin niet ontvankelijk wegens niet-inachtneming van artikel 7 van de bijzondere wet op het Arbitragehof : er werd aan de verzoekschriften geen eensluidend verklaard afschrift van de beslissing om het beroep in te stellen toegevoegd. Het gaat om een substantiële formaliteit; gesteld zelfs dat dit niet het geval zou zijn, moest de beslissing worden ingediend vóór het verstrijken van de beroepstermijn, dat wil zeggen vóór 3 februari 1995.

Wat de middelen betreft

Ten aanzien van het middel afgeleid uit de schending van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet

A.11.1. Het middel afgeleid uit de schending van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet is niet ontvankelijk

omdat artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet geen bevoegdheidsverdelende regel is, gelet op het feit dat de schending ervan noodzakelijk impliceert dat de betrokken wetgever zich de bevoegdheid van een andere wetgever heeft toegeëigend. Gesteld dat het decreet geacht wordt niet de sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers te regelen, maar het gebruik van de talen onder particulieren, dan zou geen wetgever bevoegd zijn om die aangelegenheid te regelen, aangezien die immers noch tot de andere gronden van de gemeenschapsbevoegdheid inzake het gebruik van de talen behoort, noch tot de beperkte bevoegdheid die artikel 30 van de Grondwet aan de federale wetgever verleent. In het middel wordt het Hof in feite verzocht het bestreden decreet te toetsen aan de taalvrijheid die omschreven is bij artikel 30 van de Grondwet, wat niet tot zijn bevoegdheid behoort.

A.11.2. Wat de draagwijdte betreft die moet worden gegeven aan artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet, dient, op basis van de parlementaire voorbereiding, een ruime interpretatie ervan te worden gegeven, in tegenstelling tot wat de verzoekende partijen beweren. Een dergelijke ruime interpretatie sluit de betrekking tussen werkgevers en sollicitanten in verband met de werving en de selectie in, met andere woorden de precontractuele betrekking.

Die interpretatie wordt bevestigd door de Vaste Commissie voor Taaltoezicht; zij dateert van vóór de rechtspraak van het Hof die de grondwettigheid van het septemberdecreet heeft erkend, in zoverre het bepaalt dat « de sociale betrekkingen de mondelinge contacten omvatten die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de arbeidsverhouding ».

Het feit dat de werving en de selectie van de werknemers deel uitmaken van de sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers blijkt eveneens uit de houding van de federale overheid. De Koning verklaarde immers bij besluit van 11 juli 1984 een collectieve arbeidsovereenkomst (nr. 38) algemeen verbindend betreffende de werving en de selectie van de werknemers : een collectieve arbeidsovereenkomst is echter krachtens artikel 5 van de wet van 5 december 1968 « een akkoord (...) waarbij individuele en collectieve betrekkingen tussen werkgevers en werknemers (...) worden vastgesteld »; bijgevolg valt de precontractuele fase van de arbeidsbetrekkingen onder het begrip betrekkingen tussen werkgevers en werknemers wat de wet van 1968 betreft, en is er geen reden om haar een andere inhoud te geven in artikel 129, § 1, 1°, van de Grondwet.

A.11.3. Ten slotte moeten de werkaanbiedingen en betrekkingen tussen werkgevers en werknemers die beoogd worden bij het bestreden decreet beschouwd worden als « door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen » in de zin van artikel 129 van de Grondwet. Immers worden aldus beoogd « alle daden en documenten (...) die uitgaan van de ondernemingen en die juridisch verplicht zijn gesteld of waaromtrent een of andere rechtsregel werd uitgevaardigd, met andere woorden waaraan rechtsgevolgen zijn verbonden ». Nu regelen echter diverse teksten de toegang tot het arbeidsproces, en de werkaanbiedingen in het bijzonder : de voormelde collectieve arbeidsovereenkomst nr. 38, de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering, het koninklijk besluit van 8 februari 1979 alsmede artikel 18 van de wet van 14 februari 1961 voor economische expansie, sociale vooruitgang en financieel herstel.

Bijgevolg zijn de werkaanbiedingen niet alleen akten, zoals de recrutering van de werknemers, maar eveneens documenten van de onderneming die voorgeschreven zijn door de wetten en verordeningen.

Ten aanzien van het middel afgeleid uit de schending van artikel 129, § 2, van de Grondwet

A.12.1. In de eerste plaats kan het decreet de territoriale bevoegdheidsverdeling niet schenden, vermits het niets bepaalt ten aanzien van de territoriale werkingssfeer ervan; aangezien de betwiste bepalingen in dat verband geenszins het decreet van 19 juli 1973 wijzigen, is het middel in werkelijkheid gericht tegen het voormelde decreet van 1973 en is het niet ontvankelijk *ratione temporis*.

A.12.2. Overigens is dat middel niet gegrond vermits de territoriale draagwijdte van het voormelde decreet, zoals zij blijft voortbestaan na het vernietigingsarrest van het Hof van 30 januari 1986, volkomen met de grondwettelijke voorschriften overeenstemt; in de memorie die werd neergelegd in de zaken met rolnummers 783 en 787 wordt bovendien gesteld dat dat middel in strijd is met het gezag van rechterlijk gewijsde van het voormelde arrest van het Hof, doordat dit, met uitzondering van het criterium van de tewerkstelling van het personeel, het decreet van 19 juli 1973 vanuit het oogpunt van de territoriale bevoegdheid geldig heeft verklaard.

A.12.3. De gevolgen van de bestreden bepalingen buiten het Nederlandse taalgebied vloeien voort uit het

gebruik van het door het Hof aangenomen territoriale aanknopingscriterium, namelijk de plaats van de exploitatiezetel van de onderneming. In zijn voormelde arrest erkende het Hof dat dat criterium, hoewel het niet elk mogelijk aspect van het geheel der sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers en van al de door de wetten en verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen binnen het territoriale bevoegdheidsgebied van de decreetgever kon situeren, dit toch op voldoende wijze deed om aan het grondwettelijk voorschrift te beantwoorden. De precisering, door de bestreden bepaling, van de materiële draagwijdte van het decreet van 1973, raakt geenszins de geldigheid van de extraterritoriale gevolgen ervan.

Dergelijke extraterritoriale gevolgen worden trouwens ook veroorzaakt door het decreet van de Franse Gemeenschap van 30 juni 1982 « inzake de bescherming van de vrijheid van het taalgebruik van de Franse taal in de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel, alsook van akten en documenten van ondernemingen opgelegd door de wet en de reglementen »; dat decreet, dat eveneens, na gedeeltelijke vernietiging door het Hof, het criterium van de exploitatiezetel in aanmerking nam, zal ook externe gevolgen hebben, zoals bijvoorbeeld Franstaligen via de Nederlandstalige pers oproepen voor werkhervattingen of algemene vergaderingen, of ook nog statutenwijzigingen.

A.12.4. Er kan niet worden aangenomen dat de bestreden bepaling tot gevolg heeft het gebruik van de talen te regelen door derden -namelijk de persorganen - ten opzichte van de werkgevers en werknemers : de advertenties die zij publiceren moeten worden beschouwd als « handelingen (...) van de werkgever, die tegen betaling gebruik maakt van het medium van die derden in de taal die hij verkiest of moet gebruiken ».

Ten aanzien van het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet

Zaken met rolnummers 783 en 787

A.13. In de zaken met rolnummers 783 en 787 worden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet gecombineerd met de artikelen 25 en 30 van de Grondwet, met de artikelen 10 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en met de artikelen 19, 2°, en 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten.

Het middel afgeleid uit de schending van die bepalingen is in de eerste plaats niet ontvankelijk.

A.13.1. Het heeft slechts naar de vorm betrekking op een schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en dit om de grenzen van de bevoegdheid van het Hof te omzeilen : in werkelijkheid wordt een rechtstreekse schending van de artikelen 25 en 30 van de Grondwet en van internationale verdragen aangevoerd, waaromtrent het Hof geen toetsingsbevoegdheid bezit.

A.13.2. De kranten, weekbladen en tijdschriften, die ongelijk zouden worden behandeld, zijn geen personen die beschermd worden door de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

A.13.3. De door de verzoekende partijen aangevoerde ongelijke behandeling vloeit niet uit de bestreden bepalingen voort, maar uit het aanknopingscriterium dat in aanmerking is genomen door het decreet van 19 juli 1973, waaraan de bestreden bepalingen niets hebben veranderd; het derde middel is derhalve niet ontvankelijk.

A.14. Het middel is eveneens ongegrond.

A.14.1. De ongelijke behandeling die de verzoekende partijen betwisten is in feite de ongelijke behandeling van situaties die al dan niet aan een reglementering zijn onderworpen, de ene omdat zij eraan konden worden onderworpen, de andere omdat de decreetgever niet het recht heeft ze eraan te onderwerpen; de behandeling is derhalve verantwoord, vermits zij voortvloeit uit de Grondwet zelf.

A.14.2. Overigens moeten, gelet op de analoge reglementering die vervat ligt in artikel 2 van het voormelde decreet van de Franse Gemeenschap van 30 juni 1982, de natuurlijke personen en de rechtspersonen die een exploitatiezetel hebben zowel in het Franse taalgebied als in het Nederlandse taalgebied de taal van het betrokken gebied gebruiken, zelfs wanneer zij zich buiten dat gebied begeven; bijgevolg is er in feite een gelijke behandeling, die hieruit voortvloeit dat de verschillende autonome wetgevers *mutatis mutandis* dezelfde reglementering hebben aangenomen.

A.15. Wat de inbreuk betreft op de vrijheid van meningsuiting en/of de persvrijheid, die bestaat niet, vermits de gepubliceerde werkaanbiedingen geen opinies zijn van het persorgaan maar van de werkgever die de advertentie plaatste; het middel mist feitelijke grondslag.

A.16. Wat de inbreuk op de vrijheid van mening of van meningsuiting van de werkgever betreft, die vrijheid wordt geenszins geraakt, vermits de betwiste bepaling zich geenszins bezighoudt met de inhoud van de werkaanbiedingen, maar uitsluitend met de vorm ervan, meer bepaald de taal van redactie ervan; artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens beschermt de taalvrijheid niet. Hoe dan ook, gesteld zelfs dat de gebruikte taal te maken heeft met de vrijheid van meningsuiting, vloeit de op die vrijheid aangebrachte beperking voort uit de Grondwet en kan dus niet geacht worden die te schenden.

A.17. In tegenstelling tot wat de verzoekende partijen stellen, regelen de bestreden bepalingen niet het gebruik van de talen in de pers of in andere communicatiemedia, maar zijn ze genomen krachtens artikel 129 van de Grondwet : de beoogde werkaanbiedingen gaan niet uit van de persorganen maar wel van de werkgevers, in naam en voor rekening van wie die organen ze publiceren; in dat opzicht mist het middel feitelijke grondslag.

Zaak met rolnummer 812

A.18. In de zaak met rolnummer 812 wordt de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet aangevoerd in samenhang met artikel 25 ervan.

A.18.1. Dat middel is, in de eerste plaats, niet ontvankelijk. Het voert immers de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet slechts op formele wijze aan, en dit om de begrenzings van de bevoegdheid van het Hof te omzeilen : in werkelijkheid wordt een rechtstreekse schending aangevoerd van artikel 25 van de Grondwet, waaromtrent het Hof geen toetsingsbevoegdheid bezit.

A.18.2. In tegenstelling tot wat de verzoekende partijen stellen, regelen de bestreden bepalingen niet het gebruik van de talen in de pers, maar zijn ze genomen krachtens artikel 129 van de Grondwet : de beoogde werkaanbiedingen gaan niet uit van de persorganen maar wel van de werkgevers, in naam en voor rekening van wie die organen ze publiceren; in dat opzicht mist het middel feitelijke grondslag.

In zoverre de aangevoerde ongelijke behandeling in werkelijkheid de werkgevers beoogt, naargelang zij al dan niet in het Nederlandse taalgebied zijn gevestigd, vindt zij haar oorsprong in het decreet van 19 juli 1973 en de desbetreffende rechtspraak van het Hof, en niet in het bestreden decreet van 1 juni 1994; bijgevolg mist dat middel eveneens feitelijke grondslag en is het niet ontvankelijk.

A.18.3. Het eerste middel is eveneens ongegrond.

De ongelijke behandeling die de verzoekende partijen betwisten is in feite de ongelijke behandeling van situaties die al dan niet aan een reglementering zijn onderworpen, de ene omdat zij eraan konden worden onderworpen, de andere omdat de decreetgever niet het recht heeft ze eraan te onderwerpen; de behandeling is derhalve verantwoord, vermits zij voortvloeit uit de Grondwet zelf.

Overigens moeten, gelet op de analoge reglementering die vervat ligt in artikel 2 van het voormelde decreet van de Franse Gemeenschap van 30 juni 1982, de natuurlijke personen en de rechtspersonen die een exploitatiezetel hebben zowel in het Franse taalgebied als in het Nederlandse taalgebied de taal van het betrokken gebied gebruiken, zelfs wanneer zij zich buiten dat gebied begeven; bijgevolg is er in feite een gelijke behandeling, die hieruit voortvloeit dat de verschillende autonome wetgevers *mutatis mutandis* dezelfde reglementering hebben aangenomen.

Zelfs aangenomen dat de Franse Gemeenschap geen analoge reglementering aannam als het decreet van 19 juli 1973, toch zou de ongelijke behandeling voortvloeien uit het optreden van onderscheiden autonome wetgevers, wat de toetsing ervan uitsluit ten aanzien van het gelijkheidsbeginsel.

Memories van antwoord in de zaken met rolnummers 783 en 787

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.19. Wat de zaak met rolnummer 783 betreft, lijdt het geen twijfel, gezien het beslissing van de Franse Gemeenschapsregering van 13 juli 1994, dat het beroep wel degelijk werd ingesteld door dat orgaan, aangezien het verzoekschrift slechts door een schrijffout is aangetast die ambtshalve dient te worden rechtgezet.

De exceptie in verband met het ontbreken van het afschrift van de beslissing tot het instellen van het beroep mist feitelijke grondslag, gezien de voormelde beslissing van de Regering; overigens moet het door de Vlaamse Regering aangevoerde laattijdige karakter van de neerlegging van dat stuk verworpen worden op basis van de rechtspraak ter zake zowel van het Arbitragehof als van de Raad van State.

A.20. Wat de zaak met rolnummer 787 betreft, moet de exceptie in verband met de niet-toepasselijkheid van artikel 2, 1°, van de wet op het Arbitragehof op het College van de Franse Gemeenschapscommissie worden verworpen.

Zowel de *ratio legis* van die bepaling als de desbetreffende rechtspraak van het Hof verantwoorden de gelijkgeschakeling van het College van de Franse Gemeenschapscommissie met een gemeenschaps- of gewestregering, vermits, na de grondwetsherziening van 1993, die entiteit een echte deelentiteit met een normatieve bevoegdheid is geworden. Overigens pleiten de praktijk van het Hof, wat de bij artikel 76, § 4, van zijn organieke wet voorgeschreven kennisgevingen betreft, zowel als het arrest nr. 31/95, ten gunste van de voormelde gelijkgeschakeling.

De exceptie in verband met het ontbreken, in het dossier, van het afschrift van de beslissing tot het instellen

van het beroep mist feitelijke grondslag, aangezien de desbetreffende beslissing van het College van 16 juni 1994 aan het Hof werd overgezonden en opnieuw bij de memorie van antwoord werd gevoegd; het is aldus vóór het sluiten van de debatten overgezonden, conform de rechtspraak ter zake van het Hof en van de Raad van State.

Ten aanzien van het middel afgeleid uit de schending van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet

A.21.1. De exceptie van de onbevoegdheid van het Hof om kennis te nemen van de schending van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet moet worden verworpen : de vraag is niet welke wetgever bevoegd is om de bij het decreet beoogde materie te regelen, maar wel of die materie onder het concept sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers valt; zo niet is dat decreet immers door bevoegdheidsoverschrijding aangetast en moet het worden vernietigd. Het Hof vernietigde trouwens, in zijn arrest van 30 januari 1986, wegens materiële bevoegdheidsoverschrijding twee bepalingen van het decreet van 19 juli 1973.

A.21.2. Ten gronde, ten aanzien van dit middel, en onder verwijzing naar het voormelde arrest van het Hof, moet artikel 129 van de Grondwet, als uitzondering op het grondwettelijke beginsel van de taalvrijheid, strikt worden geïnterpreteerd, wat inhoudt dat de door de Vlaamse Regering verdedigde extensieve interpretatie van artikel 129, § 1, 3°, moet worden afgewezen.

De bevoegdheidsoverschrijding heeft minder betrekking op de door het decreet beoogde akten dan op de personen op wie het decreet toepasselijk is : het is toepasselijk op personen buiten het koppel werkgever-werknemer, enerzijds, de sollicitanten en, anderzijds, de persorganen die werkaanbiedingen publiceren die uitgaan van werkgevers waarvan de exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied is gelegen.

Sollicitanten zijn geen bedienden, maar enkel kandidaat-bedienden, zodat het bestreden decreet slechts één van de betrokken partijen, namelijk de werkgever, binnen de materiële bevoegdheidssfeer van de communautaire wetgever lokaliseert.

Overigens raakt het decreet de media die werkaanbiedingen publiceren, derden ten opzichte van het koppel werkgever-(kandidaat)werknemer : enerzijds, in zoverre, ingeval een sanctie wordt uitgesproken tegen een werkgever die het decreet niet in acht heeft genomen, de krant een opdrachtgever dreigt te verliezen alsmede, op termijn, lezers die belang stellen in werkaanbiedingen in het Vlaamse Gewest; anderzijds, in zoverre de uitgevers, krachtens artikel 15 van het decreet in samenhang met artikel 66 van het Strafwetboek, strafrechtelijk vervolgd en veroordeeld zouden kunnen worden als mededaders van het misdrijf dat voortvloeit uit de niet-inachtneming van het decreet door de werkgever.

Ten aanzien van het middel afgeleid uit de schending van artikel 129, § 2, van de Grondwet

A.22. Het middel afgeleid uit de schending van artikel 129, § 2, van de Grondwet stelt geenszins de werkingsfeer ter discussie van het decreet van 19 juli 1973, zoals die uit artikel 1 voortvloeit. De aangevoerde territoriale bevoegdheidsoverschrijding is niet het resultaat van de keuze, door het bestreden decreet, van een nieuwe aanknopingsfactor, maar vloeit voort uit de keuze van de nieuwe materiële concepten die de wetgever onder de sociale betrekkingen heeft gebracht; vermits het decreet alle werkaanbiedingen regelt, raakt het immers onrechtstreeks maar zeker de buiten het eentalig Nederlandse taalgebied gevestigde persorganen, zodat het toepassingsgebied van het decreet niet uitsluitend binnen de bevoegdheidssfeer van de Vlaamse wetgever is vastgesteld.

Ten aanzien van het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang met de artikelen 25 en 30 ervan, de artikelen 10 en 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de artikelen 19, 2°, en 26 van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

A.23.1. Het Hof is bevoegd om de inachtneming van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet te toetsen, in samenhang met andere grondwettelijke of internationale bepalingen die fundamentele vrijheden waarborgen; overigens heeft het Hof erkend dat andere personen dan individuen zich mochten beroepen op het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, met name privaatrechtelijke rechtspersonen, waartoe de persorganen behoren.

A.23.2. Ten gronde is het middel, in zoverre het bestreden decreet de vorm van sommige publikaties in de pers oplegt, onevenredig met het nagestreefde doel, gelet op de inbreuk die het maakt op een zo fundamentele vrijheid als de persvrijheid.

Het argument in verband met het feit dat het decreet van de Franse Gemeenschap van 30 juni 1982 tot dezelfde ongelijke behandeling zou leiden, is onjuist, vermits het decreet geenszins de in de pers gepubliceerde werkaanbiedingen, noch ten aanzien van de persorganen die in het Franse taalgebied gesitueerd zijn, noch ten aanzien van die welke in een ander taalgebied gesitueerd zijn, regelt.

Memorie van antwoord in de zaak met rolnummer 812

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.24. Wat de exceptie betreft in verband met de niet-toepasselijkheid, op de verzoekende partij, van artikel 2, 3°, van de wet op het Arbitragehof, kent artikel 138, eerste lid, aan de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie een decreetgevende bevoegdheid toe wat gemeenschapsaangelegenheden betreft en staat haar aldus toe de bevoegdheden van de Gemeenschap, ook het instellen van een beroep, uit te oefenen; de uitoefening van het recht van beroep tot vernietiging is een accessorium van de overgehevelde materiële bevoegdheden, vermits die het mogelijk maakt er de inachtneming en de integriteit van te doen verzekeren.

De exceptie in verband met het ontbreken, in het dossier, van een beslissing tot het instellen van het beroep mist feitelijke grondslag, aangezien die beslissing werd genomen op 16 juni 1994 en als bijlage bij het verzoekschrift werd overgezonden.

Ten gronde

Wat het middel betreft afgeleid uit de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang met artikel 25

A.25.1. De exceptie van de onbevoegdheid van het Hof om van dat middel kennis te nemen, moet worden afgewezen in het licht van de rechtspraak van het Hof, dat zich bevoegd verklaart om kennis te nemen van de schending van de beginselen van gelijkheid en niet-discriminatie in samenhang met andere bepalingen die rechten en vrijheden aan de burgers verlenen.

A.25.2. Het decreet mag niet aldus worden geïnterpreteerd dat het alleen aan de werkgevers, en niet aan de persorganen verplichtingen oplegt : immers, gelet op artikel 15 van het decreet van 1973, zijn de bepalingen van het Strafwetboek toepasselijk op de inbreuken die op de bepalingen van het decreet worden gemaakt en de persorganen kunnen, via hun leidende organen, rechtstreeks betrokken zijn bij de miskenning van het bestreden decreet.

De aangeklaagde ongelijkheid vloeit niet voort uit de beperking van de territoriale bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap, maar wel uit het feit dat het decreet toepasselijk is op persorganen die niet uitsluitend met haar grondgebied verbonden zijn.

Wat het argument betreft in verband met het decreet van de Franse Gemeenschap van 30 juni 1982, dient te worden vastgesteld dat dat decreet geen bepaling bevat die vergelijkbaar is met de bepaling waartegen wordt opgekomen. Die ontstentenis maakt het trouwens niet mogelijk de miskenning, door het decreet van 1 juni 1994, van het grondwettelijke beginsel van gelijkheid te verantwoorden.

Wat het middel betreft afgeleid uit de schending van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet

A.26.1. Wat de exceptie betreft in verband met de onbevoegdheid van het Hof om kennis te nemen van dit middel, is het begrip bevoegdheidsverdelende regels dat door de Vlaamse Regering wordt verdedigd te restrictief.

De artikelen 30 en 129, § 1, 3°, van de Grondwet schetsen een kader van « verboden bevoegdheden » en vertonen twee aspecten : enerzijds, bakenen zij bevoegdheden af door alle wetgevers te verbieden in een

bepaalde materie op te treden en, anderzijds, nuanceren zij dat verbod en staan zij sommigen onder hen toe één of meer welbepaalde aspecten van die aangelegenheid te regelen.

Met betrekking tot het toetsen van de draagwijdte van het optreden van de gemeenschappen maakt de enkele inachtneming van artikel 129, § 1, het mogelijk de vraag op te lossen of er ongrondwettige bevoegdheidsuitbreiding is geweest : immers, vermits de bevoegdheden van de gemeenschappen, net zoals van de gewesten, toegewezen bevoegdheden zijn, volstaat de eenvoudige overschrijding van de grenzen van het normatief kader dat hun werd toegewezen om het optreden van het Hof te verantwoorden.

A.26.2. De ruime interpretatie van het begrip sociale betrekkingen die door de Vlaamse Regering verdedigd wordt kan niet worden aangenomen : immers, vermits het erom gaat de omvang van een uitzondering op het beginsel van de vrijheid van taalgebruik door particulieren vast te stellen, moet integendeel een beroep worden gedaan op een restrictieve interpretatie van de aan de gemeenschappen toegewezen bevoegdheden, vermits de vrijheid het beginsel is en de beperking in de uitoefening ervan de uitzondering.

Uit het arrest van het Hof van 30 januari 1986 blijkt dat het bestaan van een arbeidsverhouding het criterium is dat bepaalt wat al dan niet onder de sociale betrekkingen valt. Het argument in verband met de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 38 is irrelevant vermits zij, in zoverre zij de kandidaat-werknemers beoogt, verder reikt dan wat de artikelen 2 en 5 van de wet van 5 december 1968 toestaan.

A.26.3. De werkaanbiedingen kunnen niet worden beschouwd als « door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen » in de zin van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet; uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 2 augustus 1963 blijkt dat die categorie zowel de akten en documenten beoogt die bestemd zijn voor het personeel als die welke door de wet en de verordeningen worden opgelegd en uitgaan van de vennootschap zelf.

Het feit dat sommige wetgevingen de werkaanbiedingen regelen maakt er geen verplichte akten en bescheiden van : zij bepalen er de inhoud van, maar voor zover de vennootschap vrijwillig gekozen heeft er een beroep op te doen.

Wat het middel betreft afgeleid uit de schending van artikel 129, § 2, van de Grondwet

A.27. Het argument van de Vlaamse Regering waarin de eventuele extraterritoriale gevolgen worden uitgelegd door het criterium van de exploitatiezetel dat bij het decreet van 1973 wordt gehanteerd - en door het Hof geldig is verklaard - kan worden aangenomen in zoverre het de sociale betrekkingen betreft, die gewoonlijk op de exploitatiezetel gesitueerd zijn; daartegenover staat dat het niet kan worden getransponeerd naar de publikatie van de werkaanbiedingen, welke vanzelfsprekend niet plaatshebben op de exploitatiezetel.

Het bestreden decreet steunt op dat punt in werkelijkheid niet op het criterium van de exploitatiezetel maar op andere, cumulatieve criteria die het Hof nog niet heeft getoetst : de lokalisatie van de exploitatiezetel van de werkgever en ieder die een werkaanbieding publiceert die uitgaat van een werkgever met een exploitatiezetel in het Nederlandse taalgebied; dat tweede criterium omvat geen territoriaal aanknopingspunt : het brengt trouwens niet alleen extraterritoriale, maar zelfs extranationale gevolgen teweeg.

- B -

De in het geding zijnde bepalingen

B.1. Het bestreden decreet van 1 juni 1994 wijzigt het decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers,

alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

Luidens artikel 1 regelt het decreet « een in de artikelen 127 tot 129 van de Grondwet bedoelde aangelegenheid ».

Artikel 2 ervan vult artikel 4 van het voormelde decreet van 19 juli 1973 aan, dat bepaalt :

« ' Sociale betrekkingen ' tussen werkgevers en werknemers omvatten ook onder meer :

§ 1. alle betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, die op het vlak van de onderneming plaatsvinden in de vorm van bevelen, mededelingen, publikaties, dienstvergaderingen of personeelsvergaderingen, sociale dienst, arbeidsgeneeskundige dienst, maatschappelijke werken, vervolmakingscyclussen, disciplinaire procedure, onthaal en andere;

§ 2. de betrekkingen die op het vlak van de onderneming plaatsvinden in de ondernemingsraad, het comité voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaats, of tussen de werkgever en de syndicale afvaardiging, alsmede in of met elk ander orgaan dat tot institutionalisatie van die betrekkingen bij wet of collectief overleg zou worden opgericht; »

In dat artikel 4 worden twee paragrafen toegevoegd, die luiden als volgt :

« § 3. alle werkaanbiedingen, in welke vorm ook, uitgaande van de werkgever teneinde de werknemer te werven;

§ 4. alle betrekkingen tussen werkgevers en de sollicitanten, voorafgaande aan het arbeidscontract en de eigenlijke tewerkstelling, ongeacht het feit of er al dan niet een arbeidscontract tot stand komt.

De werkgever kan meertaligheid eisen van de sollicitant en de kennis van andere talen bij sollicitanten toetsen tijdens de selectieperiode. »

Ten aanzien van de omvang der beroepen

B.2. Hoewel de drie verzoekschriften de vernietiging vorderen van het decreet van 1 juni 1994 in zijn geheel, blijkt uit de middelen die door de verzoekende partijen zijn ontwikkeld, alsmede uit de door hen neergelegde memories van antwoord, dat de beroepen slechts betrekking hebben op artikel 2 van voormeld decreet; het Hof beperkt bijgevolg zijn onderzoek tot die bepaling.

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.3.1. In de zaak met rolnummer 783 betwist de Vlaamse Regering de ontvankelijkheid van het beroep dat werd ingesteld door de Franse Gemeenschap in zoverre, omdat het niet door de Regering ervan werd ingesteld, het beroep geen steun zou kunnen vinden in artikel 2, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

B.3.2. Die verzoekende partij zond aan het Hof een afschrift over van de beslissing van de Franse Gemeenschapsregering van 13 juli 1994, waaruit blijkt dat beslist werd een beroep in te stellen tegen het decreet van de Vlaamse Gemeenschap «houdende wijziging van het decreet van 19 juli 1973 » - er wordt niet betwist dat het om het bestreden decreet gaat - en waaruit eveneens blijkt dat de minister-voorzitster belast werd met de uitvoering van die beslissing.

B.3.3. Bijgevolg moet het beroep dat werd ingesteld door «de Franse Gemeenschap, vertegenwoordigd door haar Regering, in de persoon van haar Minister-Voorzitster » geacht worden ingesteld te zijn door de Franse Gemeenschapsregering; de exceptie wordt verworpen.

B.4.1. De Vlaamse Regering betwist eveneens de ontvankelijkheid van de beroepen die, in de zaken met rolnummers 787 en 812, werden ingesteld door het College van de Franse Gemeenschapscommissie en door de Vergadering ervan, « vertegenwoordigd door haar Voorzitter », omdat die organen respectievelijk geen « Regering van een Gemeenschap of van een Gewest » en geen « wetgevende vergadering » zouden vormen in de zin van artikel 2, 1° en 3°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof.

B.4.2. Luidens artikel 2, 1° en 3°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof worden «de in artikel 1 bedoelde beroepen (...) ingesteld :

1° door de Ministerraad, door de Regering van een Gemeenschap of van een Gewest;

2° (...)

3° door de voorzitters van de wetgevende vergaderingen op verzoek van twee derde van hun leden ».

Het College van de Franse Gemeenschapscommissie behoort niet tot de overheden die in het 1° worden opgenoemd; het 3° noemt evenmin uitdrukkelijk de Franse taalgroep van de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, maar beperkt zich tot het vermelden, op algemene wijze, van de voorzitters van de « wetgevende vergaderingen ».

B.4.3. Ter uitvoering van artikel 136 van de Grondwet, stelde artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen met name de Franse Gemeenschapscommissie in, waarvan de organen zijn : de Franse taalgroep van de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en een college bestaande uit de gewestelijke ministers en staatssecretarissen die tot de Franse taalgroep behoren.

De Franse Gemeenschapscommissie beschikt, krachtens de artikelen 64 en 65 van dezelfde wet, over een verordenende bevoegdheid in de aangelegenheden welke die bepalingen vaststellen.

Tijdens de grondwetsherziening van 5 mei 1993, werd een artikel *59quinquies* (thans artikel 138) ingevoegd in de Grondwet; het staat het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie toe, met inachtneming van de modaliteiten die het preciseert, geheel of gedeeltelijk bevoegdheden van de Franse Gemeenschap uit te oefenen, en dit respectievelijk in het Franse taalgebied en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest; wat de Franse Gemeenschapscommissie betreft worden die aangelegenheden vastgesteld in de artikelen 3 van het decreet II van de Raad van de Franse Gemeenschap van 19 juli 1993 en van het decreet III van de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 22 juli 1993, decreten waarbij de uitoefening van sommige bevoegdheden van de Franse Gemeenschap aan het Waalse Gewest en aan de Franse Gemeenschapscommissie worden toegewezen.

Het derde lid van artikel 138 van de Grondwet bepaalt overigens dat die bevoegdheden met name bij wege van decreten worden uitgeoefend.

B.4.4. Uit die grondwetsherziening en de uitvoering ervan vloeit voort dat de Franse Gemeenschapscommissie een decreetgevende bevoegdheid bezit en dus bekleed is met een echte wetgevende functie, die gezamenlijk door de Franse taalgroep van de Raad van het Brusselse

Hoofdstedelijke Gewest en door haar College wordt uitgeoefend.

Bijgevolg vormt de Franse taalgroep van de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest een wetgevende vergadering voor de toepassing van artikel 2, 3°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof en is artikel 2, 1°, van dezelfde wet van overeenkomstige toepassing op het College van de Franse Gemeenschapscommissie.

B.4.5. Het door het College van de Franse Gemeenschapscommissie ingestelde beroep is ontvankelijk krachtens het voormelde artikel 2, 1°; het beroep dat werd ingesteld door de voorzitter van «de Vergadering» van de Franse Gemeenschapscommissie, dat wil zeggen van de Franse taalgroep van de Raad van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, op verzoek van twee derde van de leden ervan, is ontvankelijk krachtens artikel 2, 3°. De door de Vlaamse Regering ten aanzien van die twee verzoekende partijen opgeworpen exceptie wordt verworpen.

B.5. In de drie zaken betwist de Vlaamse Regering eveneens de ontvankelijkheid van de beroepen om reden dat geen van de verzoekende partijen bij het verzoekschrift een eensluidend verklaard afschrift heeft gevoegd van de beslissing het beroep in te stellen, en dit met miskenning van artikel 7, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989.

Vóór het sluiten van de debatten, heeft elk van de verzoekende partijen aan het Hof een afschrift overgezonden van de beslissingen van de bevoegde organen waarbij, binnen de termijn, tot instelling van het beroep werd besloten; die beslissingen dateren respectievelijk van 13 juli 1994 (zaak met rolnummer 783 - Franse Gemeenschapsregering), van 16 juni 1994 (zaak met rolnummer 787 - College van de Franse Gemeenschapscommissie) en van 16 en 17 juni 1994 (zaak met rolnummer 812 - Voorzitter van de Vergadering van de Franse Gemeenschapscommissie).

De door de Vlaamse Regering opgeworpen exceptie kan niet worden aangenomen.

B.6. Subsidiair betwist de Vlaamse Regering, in de drie beroepen, het belang van de verzoekende partijen ten aanzien van artikel 2, 2°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof; zij betwist bovendien dat de verzoekende partijen in de zaken met rolnummers 787 en 812 rechtspersonen zijn in de zin van die bepaling.

Aangezien de beroepen ontvankelijk zijn op basis van artikel 2, 1° en 3°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof, faalt de exceptie gesteund op de miskennis van artikel 2, 2°, naar recht.

Ten aanzien van de bevoegdheid van het Hof

B.7.1. De Vlaamse Regering betwist de ontvankelijkheid van het door de drie verzoekende partijen opgeworpen middel afgeleid uit de schending van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet om reden dat die grondwetsbepaling geen bevoegdheidsverdelende regel zou zijn die onder de toetsingsbevoegdheid van het Hof valt.

B.7.2. Artikel 1, 1°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof bepaalt dat het Hof uitspraak doet op de beroepen tot vernietiging die ingesteld worden tegen een wet, een decreet of een ordonnantie wegens schending van « de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten ».

B.7.3. Artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet bepaalt :

« De Raden van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap regelen, bij uitsluiting van de federale wetgever, ieder wat hem betreft, bij decreet, het gebruik van de talen voor :

1° (...)

2° (...)

3° de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel, alsmede de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen. »

Artikel 129, § 1, van de Grondwet is een regel die de onderscheiden bevoegdheden bepaalt van de Staat, de gemeenschappen en de gewesten, in de zin van het voormelde artikel 1, 1°, van de bijzondere wet op het Arbitragehof. Het wijst immers aan de Franse en de Vlaamse Gemeenschap

de bevoegdheid toe bij decreet het taalgebruik te regelen wat drie aangelegenheden betreft, met name voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel; artikel 129, § 1, in zoverre het de bevoegdheid van de gemeenschappen tot die drie aangelegenheden beperkt, sluit uit dat zij het taalgebruik kunnen regelen voor andere aangelegenheden.

Het Hof is dan ook bevoegd om na te gaan of, met het decreet van 1 juni 1994, de Vlaamse Gemeenschap geen regeling treft voor het taalgebruik met betrekking tot een andere aangelegenheid dan die welke zij mag regelen krachtens artikel 129, § 1, van de Grondwet.

De door de Vlaamse Regering opgeworpen exceptie wordt verworpen.

Ten gronde

B.8. De verzoekende partijen voeren drie middelen aan ter ondersteuning van hun beroepen : twee gaan uit van de schending, door het bestreden decreet, van bevoegdheidsregels (artikel 129, § 1, 3°, en § 2, van de Grondwet), het derde gaat uit van de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in samenhang met diverse grondwettelijke en internationale bepalingen alleen in de zaken met rolnummers 783 en 787.

Het onderzoek van de overeenstemming van de bestreden bepalingen met de bevoegdheidsregels moet het onderzoek van de bestaanbaarheid ervan met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet voorafgaan.

Wat het middel betreft afgeleid uit de schending van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet

B.9. Volgens de verzoekende partijen overschrijdt het bestreden decreet de bij artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet aan de Vlaamse Gemeenschap toegewezen materiële bevoegdheid, enerzijds (eerste onderdeel van het middel) doordat het beoogt een fase te regelen van de sociale betrekkingen waarin de werkgevers zich niet tot hun personeel richten, anderzijds (tweede onderdeel van het middel) doordat het derden ten opzichte van de werkgevers en kandidaat-

werknemers raakt, met name de persorganen die de werkaanbiedingen publiceren.

B.10. Artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet geeft geen definitie van het begrip «de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel».

Het decreet van 19 juli 1973, dat door de bestreden bepalingen wordt gewijzigd, verduidelijkt in artikel 3 dat de sociale betrekkingen «zowel de mondelinge als schriftelijke individuele en collectieve contacten tussen de werkgevers en de werknemers, die rechtstreeks of onrechtstreeks verband houden met de tewerkstelling» omvatten. Die verduidelijking eerbiedigt de gebruikelijke betekenis van de door de Grondwetgever gebruikte bewoordingen.

B.11.1. Het bestreden decreet, door het invoegen van een nieuwe paragraaf 3 in artikel 4 van het decreet van 19 juli 1973, neemt in de sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers op: «alle werkaanbiedingen, in welke vorm ook, uitgaande van de werkgever teneinde de werknemer te werven».

B.11.2. Een werkaanbieding gaat uit van een bepaalde persoon en richt zich tot een onbepaald aantal personen. Zij reikt niet verder dan het eenzijdig aankondigen van de mogelijkheid om een arbeidsverhouding tot stand te brengen. Er bestaat vooralsnog geen geïndividualiseerde band tussen de auteur van de werkaanbieding en de personen die erop zouden kunnen antwoorden.

Werkaanbiedingen kunnen dan ook niet worden ingepast in het begrip «sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel».

B.11.3. Volgens de Vlaamse Regering vormen de werkaanbiedingen die ertoe strekken een werknemer te werven evenwel «door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen» in de zin van hetzelfde artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet.

Geen tekst verplicht de werkgevers die personeel willen aannemen ertoe werkaanbiedingen te publiceren, ook al gaat het om een veelal gebruikte procedure; de verplichting voor de werkgever, wanneer hij een beroep doet op die techniek, bepaalde regels - inzonderheid de artikelen 120 tot 123 van de wet van 4 augustus 1978 tot economische heroriëntering - in acht te nemen, verleent aan de werkaanbiedingen niet de hoedanigheid van door de wet of de verordeningen voorgeschreven

akten of bescheiden. In zoverre het decreet die werkaanbiedingen regelt, kan het niet op die bevoegdheidsgrond steunen.

B.11.4. Bijgevolg schendt het decreet van 1 juni 1994, in zoverre het een paragraaf 3 in artikel 4 van het decreet van 19 juli 1973 invoegt, artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet; het middel is, in zoverre het die bepaling van het decreet van 1 juni 1994 beoogt, gegrond.

B.12.1. Het bestreden decreet voegt eveneens, in hetzelfde artikel 4 van het decreet van 1973, een paragraaf 4 in, die in de sociale betrekkingen tussen werkgevers en werknemers « alle betrekkingen tussen werkgevers en de sollicitanten, voorafgaande aan het arbeidscontract en de eigenlijke tewerkstelling, ongeacht het feit of er al dan niet een arbeidscontract tot stand komt » opneemt; het decreet bepaalt dat de werkgever meertaligheid kan eisen van de sollicitant en die talenkennis kan toetsen tijdens de selectieperiode.

B.12.2. De betrekkingen die het bestreden decreet aldus bedoelt te regelen stellen nog niet een werkgever tegenover een lid van zijn personeel. De betrekking tussen werkgevers en werknemers begint evenwel niet met het sluiten van de arbeidsovereenkomst. Het is immers moeilijk denkbaar dat een werkgever een werknemer zou kunnen aanwerven zonder één of meer voorafgaande gesprekken met de sollicitanten of zelfs zonder dat tussen beide partijen één of meer geschriften worden uitgewisseld : elk van die gesprekken en geschriften brengt aldus - in tegenstelling tot wat is opgemerkt met betrekking tot de werkaanbiedingen - een betrekking tot stand tussen een potentiële werkgever en een bepaalde persoon, te weten elke persoon van wie de kandidaatstelling in aanmerking is genomen; zowel voor de ene als voor de andere zullen door die selectieprocedure de essentiële elementen van de arbeidsverhouding worden gepreciseerd.

Bijgevolg zijn die gesprekken en geschriften begrepen in de notie « sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeel » in de zin van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet.

B.12.3. In zoverre het middel afgeleid uit de schending van artikel 129, § 1, 3°, van de Grondwet, paragraaf 4 van het decreet van 19 juli 1973, ingevoegd bij het bestreden decreet, beoogt, is het niet gegrond.

Wat de andere middelen betreft afgeleid uit de schending van artikel 129, § 2, en de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang met artikel 25 (in de zaak met rolnummer 812) of de artikelen 25 en 30 van de Grondwet en diverse internationale bepalingen (in de zaken met rolnummers 783 en 787)

B.13.1. Uit de verzoekschriften en de memories van antwoord blijkt dat de door de verzoekende partijen aangevoerde territoriale bevoegdheidsoverschrijding, alsook de daaruit voortvloeiende schending van artikel 129, § 2, van de Grondwet, hierin bestaat dat de persorganen die werkaanbiedingen publiceren welke uitgaan van in het Nederlandse taalgebied gevestigde werkgevers, ertoe gehouden zouden zijn ze in het Nederlands te publiceren, zelfs indien die persorganen buiten dat taalgebied of zelfs buiten het land zouden zijn gevestigd.

De schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet zou hierin bestaan dat de persorganen die werkaanbiedingen publiceren die uitgaan van werkgevers met exploitatiezetel in het

Nederlandse taalgebied zouden worden gediscrimineerd in het genot van de vrijheid van taalgebruik en de persvrijheid ten opzichte van de persorganen die geen zulke werkaanbiedingen publiceren, doordat de eerstgenoemde ertoe gehouden zouden zijn het Nederlands te gebruiken voor de publikatie van de genoemde werkaanbiedingen.

B.13.2. Het Hof stelt vast dat die twee middelen uitsluitend betrekking hebben op de paragraaf 3, die in artikel 4 van het decreet van 19 juli 1973 is ingevoegd bij het bestreden decreet - betreffende alleen de werkaanbiedingen -, en niet paragraaf 4 beogen, die door het bestreden decreet in hetzelfde artikel is ingevoegd - betreffende de betrekkingen tussen de werkgevers en sollicitanten, vóór de arbeidsovereenkomst. Aangezien het voormelde artikel 4, § 3, door materile bevoegdheidsoverschrijding is aangetast om de in B.11 uiteengezette redenen, en de andere middelen afgeleid uit de schending van de artikelen 129, § 2, 10 en 11 van de Grondwet geen aanleiding kunnen geven tot een ruimere vernietiging, hoeven zij niet te worden onderzocht.

Om die redenen,

het Hof

1. vernietigt, in artikel 2 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 1 juni 1994 houdende wijziging van het decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik van de talen voor de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen,

- de woorden « § 3 en een » die voorkomen in het eerste lid;
- paragraaf 3, ingevoegd in artikel 4 van het decreet van 19 juli 1973;

2. verwerpt de beroepen voor het overige.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 9 november 1995.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior